

KPD šifre – metodologija mapiranja

Ivona Čančarević, univ. spec. oec.*

Uvođenje obveznog iskazivanja oznaka iz Klasifikacije proizvoda po djelatnostima (KPD) u sustavu e-Računa donijelo je brojne operativne izazove u računovodstvenu praksu. Iako su objavljene službene upute nadležnih tijela, u svakodnevnom radu i dalje se javljaju dileme oko ispravnog mapiranja artikala, osobito u situacijama kada se na računu pojavljuju stavke za koje u sudskom i obrtnom registru nisu izravno iskazane odgovarajuće podskupine NKD-a.

U ovom članku postavljam jasnu metodologiju odabira šifri temeljenu na pravilu „prvih pet znamenki“ te detaljno analiziram KPD i porezni tretman zavisnih troškova, poput dostave i montaže, sukladno članku 33. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13 do 151/25–u daljnjem tekstu) Zakon o PDV-u. Kroz praktične primjere i osvrt na aktualna stajališta Porezne uprave, pojasniti ću kako primijeniti načelo akcesornosti te izbjeći rizike od pogrešnog iskazivanja metapodataka na e-Računu, osiguravajući pritom usklađenost s poreznim propisima i tehničkim standardima digitalnog poslovanja.

* Thor-EL d.o.o. – KontoLab

1. Uvod

Digitalna transformacija poslovnih procesa u Republici Hrvatskoj nezaustavljivo ulazi u svoju najzahtjevniju fazu, mijenjajući iz temelja način na koji poslovni subjekti dokumentiraju svoje transakcije i komuniciraju s regulatornim tijelima. Ono što je započelo uvođenjem fiskalizacije 2013. godine, danas evoluirala u kompleksan sustav pod nazivom “Fiskalizacija 2.0” i obvezne primjene e-Računa u B2B sektoru. U tom novom poretku, račun više nije samo digitalizirani dokaz o prodaji, već set strukturiranih podataka koji zahtijevaju precizno iskazivanje metapodataka. Među njima, ključno mjesto zauzima šifra Klasifikacije proizvoda po djelatnostima (KPD), koja služi za statističko praćenje isporuka na razini Europske unije i usklađivanje s europskom normom EN 16931. Međutim, za poduzetnike u Hrvatskoj, uvođenje ove obveze otvara niz pitanja o usklađenosti njihove operativne stvarnosti s formalnim upisima u registrima.

Glavni izvor nedoumica u poslovnoj praksi proizlazi iz specifičnog odnosa između Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NKD) i upisanih djelatnosti u registrima za koje subjektu nije izravno dodijeljena zasebna NKD šifra. Često se u javnosti i praksi pojavljuje pogrešna pretpostavka da je poduzetnik ograničen isključivo na one aktivnosti koje su mu navedene u Obavijesti o razvrstavanju Državnog zavoda za statistiku. U stvarnosti, pravni okvir dopušta znatno veći obuhvat poslovanja. Poduzetnici su ovlašteni izdavati račune za sve one poslove koji su upisani u njihov osnivački akt, odnosno rješenje o upisu

u sudski ili obrtni registar, čak i kada te dodatne djelatnosti nemaju dodijeljenu NKD šifru. Ova šifra registracije temelj je slobode poduzetništva, jer omogućuje subjektima da legalno obavljaju širok spektar usluga i prodaju raznovrsne proizvode koji su pravno pokriveni njihovom registracijom, iako se u statističkim evidencijama vide samo kroz prizmu glavne NKD šifre.

Upravo u tom kontekstu, uvođenje KPD oznaka na e-Računu zahtijeva pažljivo metodološko mapiranje. Pitanje koje se nameće nije smije li poduzetnik prodati određenu uslugu, već kako tu uslugu ispravno klasificirati unutar sustava koji se snažno oslanja na NKD strukturu. Poznavanje hijerarhije KPD oznaka omogućuje poduzetniku da ispravno identificira stavku računa unutar šireg spektra svojih registriranih djelatnosti. Time se izbjegava nepotrebna nesigurnost oko legaliteta poslovanja, jer se pravilnom primjenom klasifikacije jasno pokazuje da je prodani proizvod ili usluga sastavni dio legalno registriranog poslovanja, bez obzira na to što se specifična šifra možda ne pojavljuje u osnovnom statističkom prikazu tvrtke. Razumijevanje ove slobode poslovanja, uz istovremeno poštivanje tehničkih standarda metapodataka, postaje nužan preduvjet za sigurnu navigaciju kroz digitalni sustav e-Računa.

2. Metodologija odabira

Da bi se pravilno odredila i primijenila KPD šifra u svakodnevnom poslovanju, nužno je dubinski razumjeti njezinu anatomiju i neraskidivu vezu s europskim statističkim standardima. Klasifikacija proi-

zvoda po djelatnostima (KPD) nije izolirani ili neovisni popis artikala, već predstavlja visokostrukturiranu, detaljniju razradu Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NKD). U ovom sustavu, svaka znamenka u nizu od šest brojeva posjeduje specifičnu hijerarhijsku težinu i služi kao precizan lokator unutar gospodarske arhitekture.

Prema Odluci o klasifikaciji proizvoda po djelatnostima Republike Hrvatske 2025. – KPD 2025 (NN 151/2024), u daljnjem tekstu Odluci o KPD 2025, klasifikacija proizvoda je hijerarhijska klasifikacija koja se sastoji od šest razina. Na prvoj razini se slovom određuje **područje** djelovanja (npr. područje G – Trgovina na veliko i malo). Zatim, na drugoj razini se nalaze dvije znamenke koje definiraju **odjeljak** (npr. odjeljak 46 – Trgovina na veliko), koji postavlja najširi okvir djelovanja. Na trećoj razini se nalazi znamenka koja označava **skupinu** (npr. skupina 46.4 – Usluge trgovine na veliko proizvodima za kućanstvo). Na četvrtoj razini se nalazi znamenka koja definira **razred** (npr. razred 46.41 – Trgovina na veliko tekstilom). Na petoj razini je znamenka koja označava **kategoriju** i upravo je ona, sukladno novoj klasifikaciji **NKD 2025**, ključna točka susreta statistike i prava. Na šestoj razini je znamenka koja označava **potkategoriju**. Iz ove precizne hijerarhije proizlazi temeljno metodološko pravilo: dokle god je šesta znamenka KPD šifre hijerarhijski podređena registriranom podrazredu definiranom kroz **prvih pet znamenki**, poslovni subjekt se kreće unutar sigurnih okvira..

Slika 1. Hijerarhijska struktura KPD šifre

- [G] – PODRUČJE: Trgovina na veliko i malo
  - └ [46] – ODJELJAK: Trgovina na veliko
    - └ [46.4] – SKUPINA: Usluge trgovine na veliko proizvodima za kućanstvo
      - └ [46.41] – RAZRED: Trgovina na veliko tekstilom
        - └ [46.41.0] – KATEGORIJA: Trgovina na veliko tekstilom
          - └ [46.41.02] – POTKATEGORIJA: Usluge trgovine na veliko tkaninama

Izvor: Obrada autora prema Klasifikaciji proizvoda po djelatnostima (KPD 2025)

3. Izazov "tekstualnih" djelatnosti u registrima

U poslovnoj praksi Republike Hrvatske javlja se specifičan i široko rasprostranjen problem koji generira nesigurnost pri izdavanju digitalnih dokumenata. Na službenim izvadcima iz registara, poduzetnici često imaju brojčano iskazanu (NKD šifrom) samo svoju glavnu, pretežitu djelatnost. Međutim, popis djelatnosti koje subjekt stvarno smije obavljati obično je znatno širi. Sve te dodatne djelatnosti, iako pravno utemeljene i legalno upisane, u registrima su navedene isključivo opisno, odnosno tekstualnim formatom bez pridružene brojčane oznake. Kada automatizirani sustav e-Računa, u skladu s normom EN 16931, zatraži precizan šestoznamenkasti broj za uslugu koja pripada takvoj „tekstualno upisanoj“ sferi, poduzetnik se nalazi pred metodološkom dvojmom.

Rješenje ove dvojbe leži u primjeni **članka 32. Zakona o trgovačkim društvima** (Nar. nov., br. 111/93 do 136/24), koji predstavlja temeljni stup pravne sigurnosti u ovom kontekstu. Navedena odredba jasno potvrđuje da trgovačko društvo (što se analogno primjenjuje i na druge oblike poslovanja u okviru njihovih propisa) može obavljati sve djelatnosti koje su navedene u njegovom osnivačkom aktu ili statutu i upisane su u registar. Činjenica da statistički sustav Državnog zavoda za statistiku nije svakoj od tih tekstualnih stavki dodijelio brojčani kod u Obavijesti o razvrstavanju ne umanjuje pravo poduzetnika na njihovo obavljanje.

Kako bi se te isporuke ispravno mapirale u svijetu metapodataka, primjenjuje se metodologija koja spaja pravnu širinu registra s tehničkom preciznošću KPD-a. Prvi korak je **analitičko mapiranje prema opisu**, gdje poduzetnik za svaku tekstualno upisanu djelatnost u registru mora samostalno identificirati pripadajući peteroznamenkasti razred u službenoj NKD publikaciji. Primjerice, ako u registru stoji opis „usluge poslovnog savjetovanja“, poduzetnik taj tekst povezuje s razredom NKD 70.20.0–Savjetovanje u vezi s poslovanjem i ostalim upravljanjem. Jednom kada je taj „korijen“ (prvih pet znamenki) definiran, otvara se mogućnost korištenja bilo koje šesteroznamenkaste KPD šifre koja počinje tim brojevima.

Ovakva usklađenost promatra se neovisno o tome je li predmetna usluga povezana s glavnom djelatnošću subjekta. Ključno je da odabrana šifra logički i sadržajno korespondira s tekstualnim opisom iz sudskog ili obrtnog registra. Ovakvo **tehničko mapiranje kroz hijerarhiju** osigurava integritet poslovanja i u potpunosti je usklađeno s aktualnim tumačenjima regulatornih tijela. Prema tim načelima, ispravnost metapodataka na e-Računu ne promatra se kroz puko postojanje šifre u statističkom kartonu tvrtke, već kroz njezinu dokazivu hijerarhijsku i logičku poveznicu s pravno valjanim registrom djelatnosti. Na taj način, digitalni sustav izvještavanja postaje ogleдалo stvarne pravne slobode poduzetnika, a ne njezino ograničenje.

Tablica 1: Praktični prikaz primjene pravila "prve četiri znamenke"

Status u sudskom registru	Primarna NKD šifra (registar)	Predmet prodaje na e-Računu	Odabrana KPD šifra (6 znamenki)	Logika usklađenosti
Šifrirano (Glavna djelatnost)	46.83.0	Lavandin	46.83.03	Izravno poduda ranje razreda.
Opisno (Sporedna djelatnost)	Nema broja (samo tekst)	Poslovno savjetovanje	70.20.13	Poduzetnik sam dodjeljuje šifru prema opisu iz registra (Čl. 32 ZTD).

Iz vor: Obrada autora prema Zakonu o PDV-u i Klasifikaciji proizvoda po djelatnostima (KPD 2025)

4. Načelo akcesornosti u praksi

U labirintu klasifikacije proizvoda i djelatnosti, jedno od najvažnijih pravila za izbjegavanje administrativnog preopterećenja jest primjena **načela akcesornosti**. Ovo načelo, duboko ukorijenjeno u poreznom pravu (Zakon o PDV-u) i trgovačkim običajima, nalaže da sporedna isporuka dijeli pravnu sudbinu glavne isporuke. Za poduzetnika koji izdaje e-Račun, to znači da se određene stavke ne bi trebale promatrati kao neovisne djelatnosti koje zahtijevaju zasebne NKD registracije, već kao logični nastavak ili nužna dopuna glavnog proizvoda ili usluge.

4.1. Što je sporedna isporuka?

Sporedna isporuka ne predstavlja cilj za kupca sam po sebi, već je ona sredstvo za bolje iskorištavanje ili konzumaciju glavne usluge ili proizvoda pod optimalnim uvjetima. U trenutku kada poduzetnik mapira KPD šifre na svom računu, on mora donijeti ključnu odluku: hoće li te stavke prikazati kao integrirane ili će ih prikazati odvojeno, ali će ih podrediti glavnoj šifri.

Evo kako to izgleda na najčešćim primjerima iz prakse:

4.2. Dostava robe

Dostava robe predstavlja najčešći primjer u kojem poduzetnici griješe pokušavajući primijeniti šifru djelatnosti prijevoza, umjesto da

sljede ekonomsku bit transakcije. Ako trgovac prodaje npr. uredski namještaj, on kupcu ispostavlja račun za robu, ali često na tom računu stoji i usluga dostave. Iako trgovac možda nema registriranu djelatnost "Cestovni prijevoz robe" (NKD 49.41.0) ili „Djelatnosti pružanja ostalih poštanskih i kurirskih usluga“ (NKD 53.20.0), a koristi svoj prijevoz ili kurirske usluge, on tu uslugu smije i mora fakturirati. U kontekstu e-Računa i KPD šifri, ovdje postoje dva pristupa:

- **Integrirani pristup:** Trošak dostave računava se u samu cijenu proizvoda, čime se koristi KPD šifra artikla/usluge, te se dostava ne iskazuje kao zasebna stavka na računu.
- **Razdvojeni pristup:** Dostava se iskazuje kao zasebna stavka (prefakturiranje). U tom slučaju, poduzetnik koristi **istu KPD šifru kao i za glavni proizvod/uslugu** koji se šalje.

I u jednom i u drugom slučaju, trošak dostave nikada ne smije biti promatran izolirano ako je on u funkciji isporuke određenog dobra. Ovdje se primjenjuje strogo pravilo: **dostava prati sudbinu robe**, neovisno o logističkom modelu koji se koristi za njezinu realizaciju.

4.3. Vlastiti prijevoz ili kurirske i dostavne službe

U praksi se troškovi dostave javljaju kroz dva osnovna modela, ali je ključno naglasiti da izbor logističkog modela ne mijenja metodologiju odabira KPD šifre.

- **Vlastiti prijevoz:** Kada poduzetnik koristi vlastita vozila i zaposlenike, on dostavu obavlja kao "prijevoz za vlastite potrebe" u službi glavnog proizvoda. Iako fizički obavlja radnju prijevoza, on je ne obavlja kao samostalnu tržišnu uslugu.
- **Kurirske i dostavne službe:** Čak i kada poduzetnik angažira vanjske pružatelje (poput HP-a, DHL-a ili GLS-a), on zapravo vrši prefakturiranje tog troška svom kupcu. Činjenica da je poduzetnik primio ulazni račun od kurirske službe sa šifrom transportnih usluga ne obvezuje ga da istu tu šifru koristi na svom izlaznom e-Računu. Za njega je taj trošak samo jedan od elemenata cijene prodane robe.

Prema tumačenjima Porezne uprave, proces prefakturiranja troškova ne stvara novi proizvod niti mijenja prirodu osnovnog dobra. Citirano sa stranica Prezne uprave:

„Prefakturiranje kao takvo nije proizvod (roba ili usluga) već se prefakturira određeni proizvod koji je povezan s ugovorenom uslugom ili isporučenim dobrom. Dobro ili usluga koja se prefakturira navodi se na računu pod KPD oznakom proizvoda na koje se odnosi odnosno usluge koja se pruža, a u opisu se pobliže navodi na što se točno odnosi.“

Ovo tumačenje nalaže poduzetniku da na stavci dostave na e-Računu upiše **istu KPD oznaku kao i za proizvod koji šalje**. Ako se, primjerice, šalje lavandin, i stavka dostave će nositi KPD šifru tog proizvoda (KPD 46.83.03), dok će se u tekstualnom polju „Opis“ detaljno navesti da je riječ o trošku dostave. Time se postiže potpuna transparentnost: metapodatak (KPD šifra) ostaje usklađen s registriranom djelatnošću trgovine, dok komercijalni podatak (Opis) kupcu jasno pokazuje što plaća.

4.4. Montaža i instalacija

U suvremenom poslovanju, granica između prodaje robe i pružanja usluge često je zamućena, osobito kod tehnički složenih proizvoda. Kod stavki poput industrijskih strojeva, informatičkih sustava ili bravarije, sama prodaja bez stručne ugradnje često je s ekonomskog i funkcionalnog stajališta besmislena. U tim scenarijima, montaža i

instalacija ne predstavljaju neovisnu djelatnost, već su one **sporedna usluga** koja omogućuje da glavni proizvod postane upotrebljiv.

4.5. Pravno uporište i otklanjanje straha od neregistrirane djelatnosti

Jedan od najvećih strahova poduzetnika koji se bave proizvodnjom ili trgovinom jest da će ih inspeksijske službe teretiti za obavljanje neregistrirane djelatnosti ako na računu iskažu uslugu ugradnje. Primjerice, trgovac koji proda i ugradi klima uređaj mogao bi strahovati jer u sudskom registru nema naveden podrazred **NKD 43.22.0 (Uvođenje instalacija vodovoda, kanalizacije i plina i instalacija za grijanje i klimatizaciju)**.

Međutim, ključno je razumjeti da se montaža vlastitih proizvoda, ili proizvoda koje poduzetnik prodaje u sklopu svoje trgovačke djelatnosti, smatra **popratnim poslom** koji služi izvršenju ugovora o prodaji. U kontekstu e-Računa i KPD šifri, i ovdje postoje dva pristupa:

- **Integrirani pristup:** Trošak montaže i/ili instalacije računava se u samu cijenu proizvoda, čime se koristi KPD šifra artikla, te se montaža i/ili instalacija ne iskazuje kao zasebna stavka na računu.
- **Razdvojeni pristup:** Montaža i/ili instalacija se iskazuje kao zasebna stavka na računu. U tom slučaju, poduzetnik koristi **KPD šifru koja pripada montaži/instalaciji glavnog proizvoda**, dakle ne šifru proizvoda nego posebnu šifru za montažu/instalaciju.

Tumačenje porezne uprave je sljedeće:

„Ako poduzetnik prodaje robu i pruža određenu uslugu, ovisno o tome je li usluga sastavni dio robe koju prodaje, odnosno roba se ne može kupiti bez usluge, na računu iskazuje jednu stavku i jednu KPD oznaku koja u opisnom dijelu može sadržavati i opis usluge i opis robe ili iskazuje više stavaka od kojih svaka ima svoju KPD oznaku. To ovisi o tome je li usluga neodvojivo povezana s robom koja se prodaje. Ako je usluga neodvojivo povezana tada se u pravilu iskazuje u jednoj stavci, a ako nije onda u više stavaka... Npr. Drugi poduzetnik naručuje ulazna vrata za svoj ured i odabire i ugradnju samih vrata. Poduzetnik izrađuje vrata i na eRačunu poduzetnik navodi šifru 16.25.10 (Prozori, vrata-prozori i njihovi okviri, vrata, dovratnici i pragovi od drva) te 43.32.01 (Radovi na ugradnji drvene stolarije) za uslugu ugradnje ili na računu navodi šifru 16.25.10 a u opisnom dijelu vrata s ugradnjom.“

Sustav e-Računa zahtijeva preciznost, što znači da bi usluga montaže trebala biti klasificirana pod KPD šifrom koja najbolje opisuje tu radnju. Za razliku od dostave (gdje se često koristi šifra robe), kod montaže je preporučljivo koristiti šifru iz "obitelji" instalacijskih usluga ako se ona iskazuje kao zasebna stavka.

Sustav metapodataka e-Računa dizajniran je da prepozna logičku vezu između prodanog dobra i njegove instalacije. Kada porezni algoritmi analiziraju račun na kojem se nalazi, npr.:

- 1) Stavka: Klima uređaj (KPD 28.25.12)
- 2) Stavka: Usluga montaže (KPD 43.22.12)

sustav ih ne promatra kao dva nepovezana posla, već kao jedinstven poslovni događaj. Precizno navođenje KPD-a za montažu (iz područja 43) zapravo je zahtjev za transparentnošću podataka, a ne priznanje obavljanja neregistrirane građevinske djelatnosti.

Važno je naglasiti razliku: **ako bi poduzetnik počeo pružati usluge montaže tuđih uređaja (koje nije on prodao ili proizveo), tada montaža prestaje biti akcesorna usluga i postaje samostal-**

na djelatnost. U tom slučaju, nedostatak NKD-a 43.22.0 u registru postao bi stvaran pravni problem. No, dokle god montaža prati "vlastitu" robu, ona zadržava svoj sporedni karakter.

4.6. Pakiranje i manipulativni troškovi

U suvremenoj logistici, roba rijetko napušta skladište u svom osnovnom obliku. Bilo da je riječ o postavljanju na euro-palete, omatanju termoskupljajućom folijom, korištenju specifične zaštitne ambalaže za krhke predmete ili vakumiranje, sve ove radnje predstavljaju **manipulativne troškove**. Iako se ovi troškovi često čine sekundarnima, njihovo ispravno iskazivanje na e-Računu ključno je za opravdanje ukupne prodajne cijene.

U Klasifikaciji djelatnosti postoji razred **NKD 82.92.0 (Djelatnosti pakiranja)** koji obuhvaća subjekte koji uslugu pakiranja pružaju kao svoju primarnu djelatnost za treće strane (npr. specijalizirani logistički centri). Međutim, za poduzetnika koji proizvodi ili prodaje vlastitu robu, pakiranje nije samostalna usluga, već nužna radnja u sklopu prodajnog procesa.

Prema načelu sporednost, poduzetnik koji pakira vlastitu robu ne mora u sudskom registru imati navedenu djelatnost pakiranja. Na e-Računu, ti se troškovi tretiraju kao **zavisni troškovi prodaje**. To znači da poduzetnik ima dvije opcije:

- 1) **Uračunavanje u cijenu:** Trošak pakiranja je nevidljiv kupcu i sadržan je u osnovnoj cijeni artikla. Kod ove opcije se koristi KPD šifra artikla, te se pakiranje i/ili manipulativni troškovi ne iskazuju kao zasebna stavka na računu
- 2) **Izdvojeno iskazivanje:** Trošak se navodi kao zasebna stavka na računu (npr. „Specijalno pakiranje za osjetljivu robu“ ili „Trošak manipulacije“). U tom slučaju, poduzetnik koristi **istu KPD šifru kao i za glavni proizvod/uslugu** koji se šalje.

4.7. Važnost kod osiguranja i reklamacija

Ispravno iskazivanje pakiranja na e-Računu ima i praktičnu pravnu vrijednost. Ako je na računu jasno istaknuta stavka "Specijalno pakiranje za osjetljivu robu", a roba stigne oštećena, e-Račun služi kao dokaz da je poduzetnik poduzeo dodatne mjere zaštite i da je kupac tu uslugu platio. U digitalnom okruženju, gdje se podaci pohranjuju i lako pretražuju, ova razina detalja pruža dodatnu sigurnost u B2B odnosima.

5. Metodologija obrade mješovitih isporuka (Grupne pošiljke)

U stvarnom poslovanju, na e-Računu rijetko piše samo jedan artikl. Najčešće se susrećemo s heterogenim pošiljkama, odnosno situacijom gdje se na jednom računu nalazi nekoliko različitih proizvoda, svaki sa svojom KPD šifrom, dok su dostava ili montaža ili pakiranje iskazani kao jedna jedinstvena stavka.

Kako bi se zadovoljila zakonska obveza od 6 znamenki, u ovim se slučajevima primjenjuje Načelo prevladavajuće vrijednosti (načelo glavne stvari).

6. Kako odabrati ispravnu šifru u 3 koraka

1. Korak: Identifikacija "nositelja" isporuke. Poduzetnik mora utvrditi koji artikl na računu ima najveću financijsku vrijednost. Taj artikl se smatra "glavnom stvari", dok su svi ostali artikli, kao i sama dostava/montaža/pakiranje, sporedni.

Primjer iz prakse: Prodajete uredsku opremu. Na računu su:

- Uredski ladičar (KPD 31.00.12) – 800,00 €

- Registratori (KPD 17.23.13) – 20,00 €
- Kutije za spise (KPD 17.21.15) – 10,00 €
- Usluga dostave (KPD ?) – 30,00 €

2. Korak: Mapiranje akcesorne usluge U ovom slučaju, usluga dostave će nositi KPD šifru 31.00.12 (uredski ladičar–Uredski drveni namještaj). Zašto? Jer je ladičar uzrok i glavni povod isporuke. Iako dostavljate i papir i podlogu, njihova vrijednost i volumen su zanemarivi u odnosu na stolicu. Sustav e-Računa tako bilježi da je trošak dostave zavisni trošak prodaje namještaja.

3. Korak: Dok KPD šifra (metapodatak) služi sustavu Porezne uprave, opisno polje služi kupcu. U opisu stavke s KPD šifrom 31.00.12 slobodno napišite: "Dostava robe" ili „Manipulativni troškovi“.

Što ako su artikli podjednake vrijednosti?

Ako na računu imate dva artikla slične vrijednosti (npr. uredski drveni stol od 400 € koji ima KPD 31.00.12 i uredski metalni ormar od 450 € koji ima KPD 31.00.11), a oba pripadaju istoj široj skupini (npr. uredski namještaj), odaberite šifru onog artikla koji je teži za transport ili zahtjevniji za montažu. Bitno je ostati unutar logične "obitelji" proizvoda.

Važno pravilo: Nikada ne "cijepajte" dostavu na sitne dijelove! Iako bi matematički bilo najtočnije rasporediti 30 € dostave proporcionalno na svaki artikl (npr. 28 € na stolicu, 1 € na papir...), to je administrativna noćna mora. Zakon to ne zahtijeva. Načelo prevladavajuće vrijednosti je priznata i preporučena metoda koja osigurava da e-Račun ostane pregledan, a KPD šifra od 6 znamenki smisljena.

7. Prolazne stavke

Prolazne stavke su iznosi koje poduzetnik primi od svog kupca ili klijenta kao povrat za izdatke koje je platio u ime i za račun drugoga. Za razliku od dostave, montaže ili pakiranja, koji se tretiraju kao stavke računa (artikli/usluge), **prolazne stavke se ne smiju nalaziti u tom dijelu dokumenta**. One se u sustavu e-Računa tretiraju kao specifični financijski podaci koji ne ulaze u izračun osnovice niti smiju imati dodijeljenu KPD šifru.

U strukturiranom XML formatu e-Računa, prolazne stavke se upisuju u **posebna polja predviđena za naknade i troškove koji ne podliježu PDV-u**, a koji se dodaju na ukupni iznos nakon obračuna poreza na stavke. One se nalaze u dijelu računa gdje su iskazana ukupna zbrojna polja (Total), slično kao što se iskazuje sami iznos PDV-a ili povratna naknada ambalaže.

Prema tumačenjima porezne uprave: „Prolazne stavke poduzetnik plaća u ime i za račun kupca te se kao takve ne iskazuju kao stavke računa (proizvod) već se iskazuju kao trošak na razini dokumenta i samim time nemaju KPD oznaku.“

KPD (Klasifikacija proizvoda po djelatnostima) služi za klasifikaciju **isporuka** (robe i usluga). Budući da prolazna stavka (npr. sudska pristojba ili turistička pristojba) **nije vaša isporuka** (vi niste pružatelj te javne usluge), ona ne može i ne smije imati dodijeljenu neku KPD šifru. Upisivanjem prolazne stavke pod artikle s nekom dodijeljenom KPD šifrom, poduzetnik riskira da sustav te iznose automatski poveže u njegove poslovne prihode, što je porezno i knjigovodstveno pogrešno.

8. Naknade

Kada su u pitanju **naknade** u sustavu e-Računa, ključno je pravilo da se njihovo KPD šifriranje određuje isključivo prema tome jesu li one sastavni dio vaše isporuke (vaš prihod) ili su propisane posebnim propisima koje samo prosljeđujete.

Evo preciznih pravila za KPD oznake kod naknada:

8.1. Naknade koje se klasificiraju KPD oznakom

U ovu skupinu spadaju sve naknade koje poduzetnik samostalno zaračunava kao dio svoje usluge ili prodajnog procesa. Budući da se one nalaze u tablici artikala/usluga, **obavezno** moraju imati KPD oznaku od 6 znamenki.

Postoje dva načina šifriranja:

- **Pridruženo šifriranje (Načelo akcesornosti):** Ako je naknada neodvojiva od glavne isporuke (npr. *naknada za pripremu dokumentacije* kod projektiranja), ona preuzima KPD oznaku glavne usluge.
  - *Primjer:* Glavna usluga je projektiranje (71.11.21–Arhitektonske usluge za projektiranje stambenih zgrada), naknada za obradu naloga također dobiva šifru **71.11.21**.
- **Samostalno šifriranje:** Ako se naknada odnosi na opću administrativnu ili logističku uslugu koja nije izravno vezana uz proizvodnju glavne robe.
  - *Primjer:* Naknada za obradu plaćanja ili administrativna naknada često koristi šifre iz odjeljka **82.10.10** (Kombinirane uredske administrativne usluge).

8.2. Naknade koje NE nose KPD oznaku

Ovdje je najvažnija razlika u strukturi e-Računa. Naknade koje su **propisane posebnim propisima** (poput povratne naknade za ambalažu, turističke pristojbe ili specifičnih ekoloških naknada koje se prosljeđuju fondu) **ne smiju imati KPD oznaku**.

Razlozi su isključivo klasifikacijski:

- **Pozicija u XML-u:** Ove naknade se ne upisuju u polja za artikle, već u posebna polja za financijske naknade na razini cijelog dokumenta.
- **Vlasništvo isporuke:** KPD oznaka označava *vašu* djelatnost. Budući da poduzetnik nije "proizvođač" zakonske naknade već samo njezin sakupljač, dodjeljivanje KPD oznake bi značilo da tu naknadu deklarirate kao vlastiti proizvod ili uslugu, što je klasifikacijski netočno.

Tablica 2: Prikaza naknada i KPD-a

Vrsta naknade	Nalazi se u tablici artikala?	KPD oznaka (6 znamenki)
Manipulativna naknada (vaš trošak/prihod)	DA	OBVEZNA
Naknada za pakiranje (vaš trošak/prihod)	DA	OBVEZNA
Zakonska naknada (npr. ambalaža 0,10 €)	NE	ZABRANJENA
Turistička/Boravišna pristojba	NE	ZABRANJENA

Izvor: Obrada autora prema Zakonu o PDV-u i Klasifikaciji proizvoda po djelatnostima (KPD 2025).

9. Porezna osnovica i čl. 33. Zakona o PDV-u

Pravilno utvrđivanje porezne osnovice temelj je ispravnog fakturiranja. Prema **članku 33. stavku 1. Zakona o PDV-u**, porezna osnovica pri isporuci dobara i usluga sastoji se od naknade koju čini sve ono što je isporučitelj primio ili treba primiti od primatelja ili treće osobe za te isporuke.

Međutim, stavak 2. istoga članka dodatno širi tu definiciju, navodeći da u osnovicu ulaze i svi sporedni troškovi koje isporučitelj zaračunava kupcu. U digitalnom okruženju e-Računa, to znači da svaka stavka koja je u funkciji glavne isporuke mora biti porezno tretirana kao dio te isporuke.

9.1. Sporedne isporuke: Montaža, instalacija

U računovodstvenoj i poreznoj praksi vrijedi načelo da **sporedna isporuka prati sudbinu glavne isporuke**. Ako prodajete klimu (glavno dobro) i uz nju zaračunavate montažu (sporedna isporuka), montaža se ne promatra kao neovisna usluga, već kao trošak koji povećava vrijednost same klime.

- **Primjena:** Iako dijele istu KPD oznaku, roba i montaža mogu imati **različite porezne tretmane** unutar istog računa:
- **Klima uređaj:** Oporezuje se standardnom stopom od **25%**.
- **Montaža:** Ako ta isporuka zakonski spada pod nižu stopu (ili npr. pod prijenos porezne obveze prema čl. 75. st. 3. toč. a Zakona o PDV-u u građevinarstvu), ona će na e-Računu biti iskazana s tom **nižom stopom ili bez poreza**, unatoč tome što nosi KPD šifru robe.

Sustav e-Računa dopušta da različite stavke s istim KPD-om imaju različite porezne grupe. Ovakvim postupanjem vi:

- Poreznoj upravi kroz XML dajete informaciju da je montaža **dio isporuke robe** (isti KPD).
- Iskorištavate zakonsku mogućnost primjene **povoljnije porezne stope** na dio naknade koji se odnosi na rad (uslugu), ako je to zakonom dopušteno.

10. Manipulativni troškovi i troškovi otpreme

Iako **članak 33. stavak 2. Zakona o PDV-u** kaže da ovi troškovi ulaze u osnovicu, u sustavu e-Računa i suvremenoj poreznoj praksi njihovo je iskazivanje daleko kompleksnije.

Baš kao i kod montaže, ovi troškovi nisu samostalna djelatnost. Vi ako niste tvrtka registrirana za pakiranje, već samo pakirate robu koju prodajete, na e-Računu iskazujete manipulativni trošak i trošak pakiranja koji **preuzimaju KPD oznaku glavne robe** (npr. ako prodajete rezervne dijelove, pakiranje nosi KPD šifru tih dijelova). U oporezivanju nastaje ključna razlika koju poduzetnici griješe. Ako na računu imate robu sa stopama od 5 %, 13 % i 25 %, manipulativni trošak ili pakiranje se **ne smije** nasumično pripisati jednoj od tih stopa niti se smije stopa "izmisliti".

- **Pravilo čiste usluge:** Manipulativni trošak (administracija, obrada naloga) je u svojoj srži **usluga**. Prema poreznoj logici, ako se ta usluga iskazuje kao zasebna stavka, ona se oporezuje stopom od **25 %**, bez obzira na to što se odnosi na robu koja je možda oporeziva nižom stopom.
- **Iznimka:** Jedini način da ovi troškovi imaju nižu stopu jest ako su **ukalkulirani u samu cijenu artikla**, pa se kroz jedinstvenu prodajnu cijenu oporezuju nižom stopom. Čim su izdvojeni kao zaseban redak na e-Računu, oni postaju oporezivi po svojoj stopi (opća stopa 25 %).

11. Mješovite isporuke (Grupne pošiljke)

U praksi e-Računa, mješovita isporuka ili grupna pošiljka predstavlja situaciju u kojoj se kupcu jednim računom isporučuje više različitih artikala koji podliježu različitim poreznim stopama (5 %, 13 % i 25 %). Ključno je razumjeti da se porezna osnovica ne utvrđuje na ukupni iznos računa, već se ona **kumulira po poreznim grupama**.

12. Metodologija razdvajanja stavki

Kada se šalje grupna pošiljka (npr. u istoj kutiji se nalaze dječja hrana, časopisi i oprema za hranjenje), isporučitelj je dužan svaku stavku iskazati u XML strukturi kao zaseban element.

Porezna osnovica za svaki artikl je njegova neto cijena, na koju se primjenjuje pripadajuća stopa. Ako pošiljka sadrži knjigu (osnovica 10 € + 5 % PDV) i bocu vina (osnovica 20 € + 25 % PDV), e-Račun će generirati dvije odvojene porezne grupe. Svaka grupa ima svoju osnovicu i svoj iznos poreza.

13. Prolazne stavke

Ovdje dolazimo do najvažnijeg izuzetka. **Članak 33. stavak 3. Zakona o PDV-u** izričito navodi da u poreznu osnovicu **NE ulaze** iznosi koje isporučitelj primi od kupca kao povrat za izdatke plaćene u njegovo ime i za njegov račun.

Da bi Porezna uprava priznala određeni iznos kao prolaznu stavku i dopustila njegovo izuzeće iz osnovice, moraju biti kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti:

- **Identitet dokumenta:** Isporučitelj mora posjedovati originalni račun treće strane (npr. račun javnog bilježnika, sudska pristojba, taksa) koji glasi **izravno na ime i OIB krajnjeg kupca**.
- **Knjigovodstveni tretman:** Ti iznosi ne smiju proći kroz prihode i rashode poduzetnika. Oni se moraju voditi na **prolaznim kontima** (potraživanja/obveze iz prolaznih stavki).
- **Povrat stvarnog iznosa:** Poduzetnik od kupca smije potraživati isključivo **točan iznos** koji je platio trećoj strani. Svako dodavanje marže, manipulativnog troška ili naknade na taj iznos automatski pretvara cijelu stavku u oporezivu isporuku koja ulazi u osnovicu.

14. Iskazivanje na e-Računu (Tehnički aspekt)

Na e-Računu prolazne stavke imaju poseban tretman koji ih vizualno i podatkovno odvaja od vašeg prometa:

- **Izvan tablice artikala:** Prolazne stavke se ne smiju nalaziti u retcima s robom i uslugama. One se ne klasificiraju KPD oznakom jer vi niste isporučitelj te usluge.
- **Zasebna polja za izuzeća:** XML struktura e-Računa predviđa polja za "troškove izvan osnovice" ili "naknade koje ne podliježu PDV-u". Upisivanjem iznosa u ta polja, sustav taj iznos dodaje na **ukupni iznos za uplatu**, ali ga ne zbraja u osnovicu za PDV niti u vaš oporezivi promet.

14.1. Naknade

Naknade su specifični novčani iznosi koji se dodaju na osnovnu cijenu robe ili usluge, ali njihov tretman na e-Računu ovisi isključivo o tome **tko je krajnji korisnik tog novca**. Kod fakturiranja, a posebno u XML strukturi e-Računa, moramo ih strogo podijeliti u dvije kategorije.

14.1.1. Naknade koje povećavaju poreznu osnovicu (vaš prihod)

U ovu kategoriju spadaju sve naknade koje poduzetnik zaračunava kupcu kako bi pokrio svoje operativne troškove ili naplatio dodatnu vrijednost usluge. Prema **članku 33. stavku 2. Zakona o PDV-u**, one su neodvojiv dio naknade za isporuku.

- **Primjeri:** Naknada za plaćanje karticom (surcharge), naknada za obradu naloga, naknada za hitnu isporuku, manipulativni troškovi pakiranja.

- **Porezni tretman:** Ove naknade se smatraju dijelom vaše isporuke. Na njih se **uvijek obračunava PDV** (najčešće po općoj stopi od 25 %).
- **Iskazivanje na e-Računu:** One se upisuju u **tablicu artikala i usluga** kao zaseban redak. Budući da predstavljaju vašu ekonomsku aktivnost, **obavezno moraju imati KPD oznaku** (koja, kako smo ranije utvrdili, prati šifru glavne robe ili usluge).

14.1.2. Naknade koje ne ulaze u poreznu osnovicu (Zakonske naknade)

Ovo su iznosi koje poduzetnik naplaćuje od kupca ne zato što on to želi, već zato što mu to nalaže zakon. Poduzetnik je ovdje samo "produžena ruka" države ili Fonda, naplaćuje novac koji u cijelosti prosljeđuje dalje.

- **Primjeri:** Povratna naknada za ambalažu (0,10 EUR), turistička/boravišna pristojba, ekološke naknade propisane posebnim uredbama.
- **Porezni tretman:** Ove naknade **ne ulaze u poreznu osnovicu** poduzetnika. Na njih se ne obračunava PDV jer one nisu naknada za obavljenu isporuku, već javno davanje.
- **Iskazivanje na e-Računu:** ove naknade se **ne smiju** naći u tablici artikala. One se iskazuju u posebnim, za to predviđenim poljima XML-a (obično u sažetku poreza ili u poljima za naknade na razini dokumenta). One **nemaju KPD oznaku** jer vi niste pružatelj usluge "gospodarenja otpadom" ili "turističke zajednice".

15. Zaključak

Uvođenje obveznih KPD oznaka i strukturiranih metapodataka u sustav e-Računa predstavlja mnogo više od puke administrativne promjene, to je transformacija računa iz statičnog dokumenta u dinamičan set podataka koji Poreznoj upravi omogućuje nadzor u realnom vremenu. Kroz ovaj članak definirali smo metodologiju koja poduzetnicima osigurava nužnu pravnu sigurnost i operativnu slobodu. Ključni stupovi te sigurnosti počivaju na tri jasna pravila:

- 1) **Pravna sloboda iznad statistike:** Poduzetnik nije ograničen isključivo NKD šiframa iz statističkog kartona, već cjelokupnim spektrom djelatnosti upisanim u sudski ili obrtni registar, što se ispravno mapira primjenom pravila „prvih pet znamenki“.
- 2) **Ekonomska bit isporuke (Načelo akcesornosti):** Zavisni troškovi poput dostave, montaže i manipulativnih troškova na e-Računu ne smiju se promatrati izolirano. Oni prate KPD klasifikaciju glavnog proizvoda jer su u njegovoj službi, čime se izbjegava rizik od tereta za neregistriranu djelatnost.
- 3) **Preciznost porezne osnovice:** Dosljedna primjena **članka 33. Zakona o PDV-u** kroz XML strukturu jedini je način zaštite od poreznih rizika. Jasno razgraničenje stavki koje čine vaš prihod (uz obračun PDV-a i KPD-a) od prolaznih stavki i zakonskih naknada (izvan osnovice i bez KPD-a) osigurava točan porezni tretman mješovitih isporuka.

Digitalna transformacija ne ostavlja prostora za „odokativno“ fakturiranje. Svaka stavka na e-Računu (njezina pozicija u XML-u, njezina šifra i njezina stopa) predstavlja pravnu izjavu isporučitelja. Razumijevanje ove metodologije omogućuje poduzetnicima i računovodstvenim stručnjacima da e-Račun koriste kao alat za transparentno poslovanje, a ne kao izvor potencijalnih kazni.